

“Трыялет” (“Дзераўлянае яечка...”), верш Б. Уваходзіць у нізку “Каханне і смерць”, датаваную ў аўтографе 1912: Яраслаўль. Жнівень–кастрычнік 1912. Яе планавалася ўключыць ў зб. “Вянок” разам з цыклам “Мадонны”, пра што сведчыць ліст рэдактара кнігі В. Ластоўскага да Б. ад 24.10.1913, у якім вырашалася пытанне, дзе лепш змяшчаць дзве гэтыя “паэмы”. Па невядомых прычынах нізка не трапіла ў “Вянок”, аднак з улікам аўтарскай задумы была надрукавана ў Творах, 1927 у канцы зборніка “Вянок” разам з цыклам “Мадонны”. Уласцівыя нізцы эстэтызацыя цяжарнай, наданне высокага сэнсу натуралістычнай з’яве ўвасобіліся ў форме трыялета. Трыялет (франц. *triolet* ад лат. *trio* – трое) – адна з асаблівых, “цвёрдых” форм лірычнай паэзіі, узяходзіць да фр. рандэля, складаецца з васьмі радкоў і будзецца на чаргаванні дзвюх рыфмаў – адной мужчынскай і адной жаночай. Класічным рыфмавым схемам АВаА аВАВ ці АВВА баАВ у Б. адпавядае чаргаванне АВВА аВАВ. У вершы захоўваецца галоўнае патрабаванне да трыялета: паўтарэнне двух першых і двух апошніх радкоў, а таксама першага і чацвёртага, выкарыстанне 4-стопнага ямба. Знаёмы з французскім і рускім слоўным мастацтвам, дзе трыялет у розныя перыяды належаў да “лёгкіх”, гульнёвых жанраў, Б. напоўніў традыцыйную форму глыбокім філасофскім зместам. Упершыню ў нацыянальным слоўным мастацтве ён звярнуўся да сакральнай тэмы зараджэння і выпявання новага жыцця. Верш прасякнуты пачуццём замілаванасці “вагітнай”, захапленнем будучай маці, мінорна-прачулым і трапяткім настроем. Тужлівыя ноткі абумоўлены вялікім жаданнем паэта мець “свайго дзіцёнка” і разуменнем таго, што праз невылечную хваробу гэта наўрад ці адбудзецца. У творы рэалізавалася асветніцкае жаданне Б. пашырыць ідэйна-зместавыя абсягі пераважна “сялянскай” паводле тэматыкі, блізкай да фальклору беларускай літаратуры. Пры гэтым ёй раней невядомыя формы еўрапейскай паэзіі, прадэманстравалі яе багатыя фармальна-выяўленчыя магчымасці, нагадаць пра “забытыя шляхі” развіцця. Трыялет стаў адным з рэдкіх узораў інтымнай лірыкі на падобную тэму не толькі ў беларускай, але і ў іншых усходнеславянскіх літаратурах пачатку ХХ ст.

Упершыню – Творы, 1927, т. 1, з аўтографа.

Н.В. Заяц